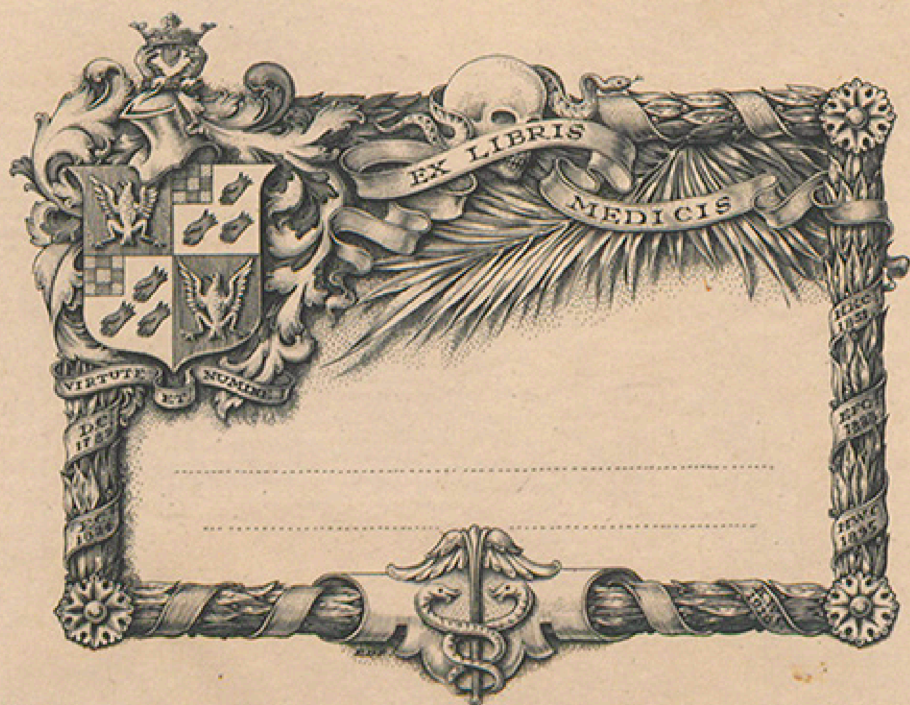

Presentation copy from the author

Al Signor Cesare Pirovano,
uno degli amici più cari del com-
pianto mio Luigi che divise le
trepidanze e le gioje che le venivano
procurate dalla coltura appassionata
dello studio de' libri antichi.
Per tali sensi mi professo anch'io
di Lei Aff.ma Amica

Maggio 9. 1892. Costanza Pozzi V.ª Angiolini

MVSCVLORVM HVMANI COR-
PORIS PICTVRATA DISSECTIO
PER IOANNEM BAPTISTAM
CANANVM FERRARIEN-
SEM MEDICVM, IN BAR-
THOLOMEI NIGRISO-
LI FERRARIENSIS
PATRITII
GRATIAM, NVNC PRIMVM
IN LVCEM EDITA.

Jacobi boni [illegible] ap ta Canani munere.

BARTHOLOMEO NIGRISOLO FERRARIEN. PATRITIO IOANNES BAPTISTA CANANVS FERRARIENSIS MEDICVS. S. D.

GAlenus Pergamenus Medicorum omniū post Hippocratem facile princeps, inter alia singulari, ac rara eruditione referta commentaria. quę in amicorum gratiam & medentium vsum composuit, ἀνατομικὰς quoq; ἐγχειρήσεις idest dissectorias administrationes, primum quidem duobus voluminibus compræhensas, Vt Flauio Boetho Romanorū consuli viro anatomicæ speculationis maxime cupido moregereret, conscripsit, Secondo autē, post Boethi obitum, alias (quæ aliqua ex parte extant) longe illis vberiores, amicorum precibus compulsus, exarauit. In quibus modum, ac ordinem dissecandarum Simiæ partium, vtpote animalis homini quàm simillimi, plenissime docuit. Cum itaq; & tu Bartholomee Nigrisole, Nobilissime pariter, & doctissime, non minus anatomicæ speculationis desiderio nunc ardeas, quàm Flauius ille Boethus vir consularis olim arserit, Et nobis humana corpora dissecātibus sæpe affueris, quantæq; necessitatis ac vtilitatis in re medica (præsertim quæ manu medetur) sit anatomes peritia, non solum ex Galeni testimonio, verū & oculis ipsis perspexeris,

videasq; nostræ tempestatis chirurgos, maiori ex parte, dissectionum imperitos, ad propterea exitio hominibus plerumq; potius, quam saluti esse conspicias, sepissime nos hortari nõ destitisti, vt humani corporis partes, nostra opera, picturis expressas in lucem ederemus. Sic enim fieri posse arbitrabaris, vt qui rem medicam profitentur & ex dissectionũ oculata inspectione corporum partes agnoscere nõ possunt, si ex pictura saltem aliquam illarũ cognitionem haberent, tutius humanæ saluti consulere valerent. Cui tàm crebræ támq; saluberimæ exhortationi tuę diutius repugnare, ac obsistere non potuimus, tanta enim est humanitas tua, tantaq; tuorũ ergà me meritorũ magnitudo, vt me quippiã tibi negare piaculum putem. Variæ igitur cùm sint hominum partes, nullę tamen sunt, quæ màgis rerum extrinsecarum appulsu ledantur iis, quæ musculi dicũtur, Musculi enim vulnerantia, pungentia, tũdentia vè, primi excipiunt, eam ob rem hos ipsos eleganti pictura, per Hieronymum Carpensem, pictorem nostro æuo non minus diligentem, quàm insignem, delineatos, in tui gratiam, & hominum salutem, edere decreuimus. Prodeunt itaq; tuis auspitiis, & in lucem exeunt, vir ornatissime, humanorum artuum musculi, quos, quanta valuimus diligẽtia, Antonio Mario Canano Ferrariensi Medico, mihi arctissima consanguinitate coniuncto monstrante, dissecuimus, & Typis excudi curauimus, eosq; nunc tui nominis immortalitati dicamus, opus autèm hoc nostrum lecturos oratos velim, nè ipsum prius damnẽt, quàm cùm re ip-

sa, sæpè inspiciendo, id contulerint. Sic enim arbitror ipsos, conatus nostros boni pòtius consulturos, quàm in eos geuuinum iniquè fracturos.

Vale.

CANDIDO LECTORI.

QVum corpora & viua, & mortua secari possint, vtrunq; secandi modũ ex antiquioribus aliqui (celso referente) vituperarunt, Primum, veluti crudelem & medico, humanę salutis præsidi, non conuenientem, viuorum quippe hominum aluum, atq; precordia incidere, latrocinantis potius medici esse putabant, quàm qualia sint hominis interiora discere cupientis, cum præsertim ex his, quę tanta violentia querantur, alia non possint omnino cognosci, alia possint etiam sine scelere, Nam color, mollities, durities, leuitas, asperitas, talia non sunt inciso corpore, qualia integro fuere, quoniam si corpora inuiolata, metu, dolore, inedia, cruditate, lassitudine, milleq; aliis affectibus quibus obnoxia sunt mutantur, multo magis interiora, quibus maior mollities, & lux ipsa noua existit, sub grauissimis vulneribus & ipsa trucidatione mutantur, stultumq; videtur, quale quidque viuo homini est, tale morienti, imo iam mortuo, esse existimare, si quid tamen sit, quod spirante adhuc homine, aspectui subiiciatur, id casus sæpe curantibus offert, contingit enim interdum hominem sic vulnerari, vt interior aliqua pars nudetur, & in alio alia, vnde sedem, ordinem, figurã, magnitudinem, similiaq; alia prudens medicus per misericordiam sanitatem moliendo, quæ alii per cędem dira crudelitate, cognoscit. Ob hoc ne alterum quidem sectionis modũ, mortuorum scilicèt lacerationem, necessarium esse dicebant,

qui & si non crudelis, fœdus tamen existit, cum aliter plæraque in mortuis se habeant, & quæ in viuis cognosci possunt, ipsa curatio abunde demonstret. Cœterum hæc ipsa, corporum anatomen non verè oppuguantia illius vtilitatem ac necessitatē agnoscentes facile confutabunt, duplex enim cum sit corporum dissectio, viuorum scilicèt, & mortuorum ex prima (si recte administretur) internarum aliquot partiū (& si non omnium) actionem ad earum curationes cognitu necessariam, agnoscemus, non quidem viuos homines secādo (quod crudelis, & carnificis potius hominis, quám medici esse videtur) sed bruta magis animantia, quæ quàm plurimis ex partibus, atq; earum functionibus homini quám simillima sunt, vt in renibus, vreteris, vesica, vtero, intestinis, lactibus, omēto, liene, ventriculo, hepate, transuerso septo, gulla, pulmonibus, corde, & similibus aliis, ex altera verò mortuorum dissectione, partium figuram, numerum, situm, colligationem, & actionem quandoq; (vt musculis ad originē tractis) res ad medēdi peritiam maximé necessarias discere licet, Nec hoc fœdum est, īmo pulchrum, valdeq; conueniens, si laborantium partium curationem, & agnitionē, ad quam casus sufficere nullatenus potest, nobis ipsis prę oculis posuerimus, rara enim vulnera sunt, per quę interiora ita aperiantur vt eorum figuram, positum, societatemq;, adamussim cognoscere valeas, & si casu aliquibus partibus id eueniat, non omnibus tamèn unq̄ euenerit, Verum in mortuorum dissectione omnes hominis partes breui tempore cognos-

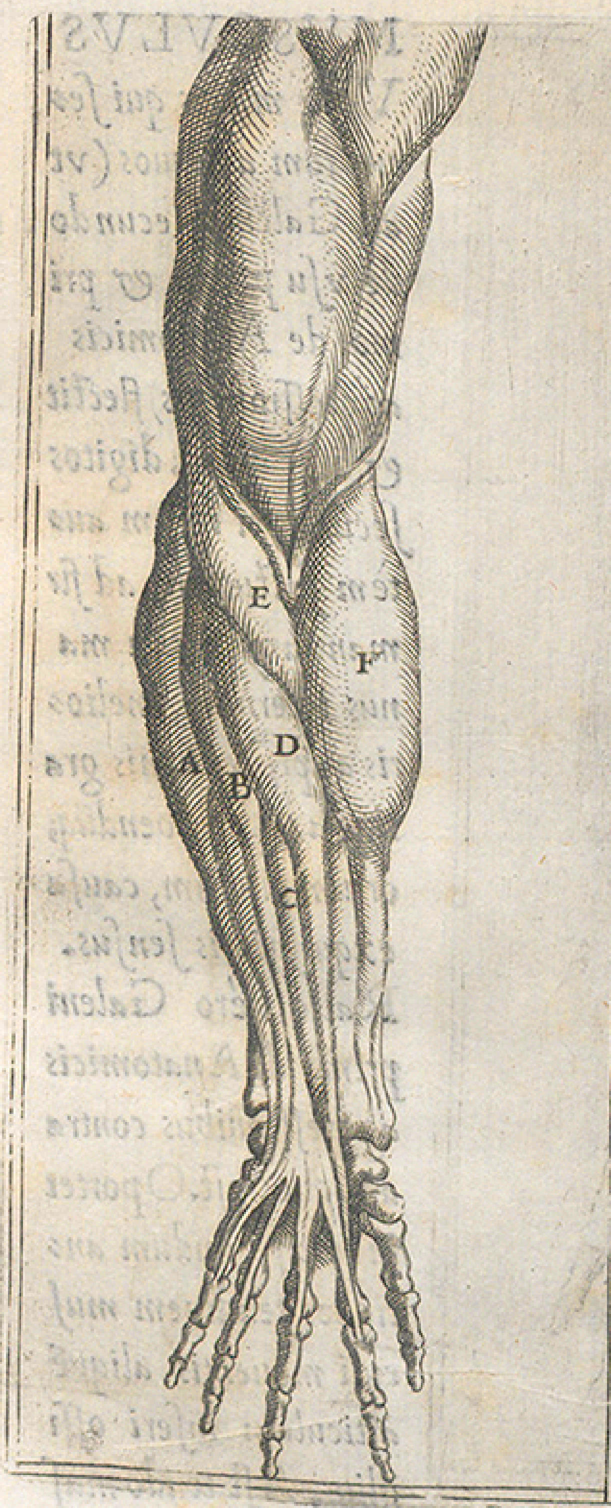
cimus, quas per casum homini, quantum vis laborioso, & prudenti, etiam si nestoreos annos viueret, cognoscere nõ daretur. Cum igitur, & in viuorum animantiũ, defunctorũq; hominum dissectione, quantum nobis per adolescentiam nostram licuit, diligenter admodum versati fuerimus, multaq; ab antiquis iam pridem litterarum monumentis tradita oculis ipsis perspexerimus, nõnulla etiam nostra opera adinuenerimus, à cõmuni medentium vsu non aliena, dignum duximus horũ aliqua medicinæ sectatoribus impartiri, Hincq; effectum est, vt Primum hunc musculorum dissectionis librũ crebris Bartholomei Nigrisoli Ferrarien. Patritii efflagitationibus impulsi ediderimus, Reliquos sub calchographi prælo iam positos mox edituri. Hunc itaq; benigno animo accipias velim candide lector, tua enim benignitas perinde ac calcar quoddam erit, quod me ad maiora assidue impellat, Tu interim vale, deosq; nobis, tantis in laboribus propitios precare, Instituti vero nostri ita nascatur exordium.

IONNIS BAPTISTAE CANANI FERRARIENSIS MEDICI HVMANORVM MVSCVLORVM PICTVRATAE DISSECTIONIS.

LIBER PRIMVS.

IN hoc primo libro Galenum ſequentes Manus muſculos ponemus, nomine autem manus (Hippocratis & Galeni more) vulgo dictum brachiũ intelligimus, quod in tres primarias partes diuiditur, extremam ſcilicet manũ (quæ abſoluto nomine, manus dici ſolet) cubitum, & βραχίονα a Græcis appellatum, extrema manus tres habet partes, digitos videlicet, brachiale quod Græce καρπὸς nominatur, & inter hec medium, Græci μετακάρπιον nuncupãt, nos poſtbrachiale dicimus. Brachiũ ſiue malis Græce dicere βραχίων vnico oſſe conſtat, quod Celſus humerũ appellauit, Cubitus vero (quem brachium nominat) duobus, quorum vnus Græce κερκὶς latine radius dicitur, alter autẽ a Græcis quidem πῆχυς a Celſo vero cubitus nominatur, At in extrema manu ſeptem & viginti oſſa exiſtunt, octo ſcilicet brachialis, quatuor poſtbrachialis, & quindecim di-

gitorum, quę omnia nouisse oportet ad exactam musculorũ in hoc primo libro depictorum cognitionem, hec pauca prę-fati ad propositum accedamus.

Hac in pictura hi nudantur musculi videlicet.

A. MVSCVLVS *Flectens brachiale ad minimum digitum.*

B. MVSCVLVS *Volæ.*

C. MVSCVLVS *Tendonum scissorum, sub quo est musculus habens tendines non fissos ambo digitos flectunt.*

D. MVSCVLVS *Flectens brachiale propè magnũ digitum.*

E. MVSCVLVS *Manum pronam faciens.*

F. MVSCVLVS. *Manum supinam redens.*

MVSCVLVS

Volæ manus qui secundum antiquos (vt ait Galenus secundo de vsu partiū & primo de Anatomicis aggressionibus) flectit & ipse quinq; digitos secundum ipsum autèm factus est, ad firmandam cutim manus internam, melioris apprehensionis gratia, ad prohibendūq; ortum pilorum, causa exquisitioris sensus.

Ratio vèro Galeni primo de Anatomicis aggressionibus contra antiquos est. Oportet inquit secundum antiquos tendinem musculi mouentis aliquē articulum inseri ossi illius. Ast tendo mus

culi volæ non inseritur ossibus digitorum, igitur non potest secundum eorum placita digitos mouere. Ratio autem hęc licet contra antiquos sit valida, simpliciter tamẽ videtur inualida, Posset enim quispiam dicere, non esse necessarium semper tendinem musculi mouentis articulum inseri, siue cõiũgi ossi articuli, sed sat fore si iungatur alicui cõiuncto ossi, pro vt tendo huius musculi coniungitur ligamento, quod iũctum est ossibus digitorum. Oritur hic musculus ab interno brachii nodo, mediusq; procedens inter musculos carpũ flectẽtes, suo tendine supereminet ligamento interno, quod iungit cubitum radio, postea dilatatur illius tendo in trianguli figura, cuius acumen est prope ligamentum dictum, basis autem in principio postbrachialis, quæ per quinq; veluti tendines inseritur ligamento, comprehẽdenti aliorũ digitos flectentium musculorum tendines, Bifariam hunc tendinem licet secare cũm cute videlicet, & sine cute.

MVSCVLVS

Flectẽs brachiale, qui oritur ab interiore nodo brachii, cubito adherens, inserit' ossi recto, mẽbraneoq́; quod è regione minimi digiti, & secũdum cubiti processũ existit, quẽ Græci anatomici modo γραφιοειδὴ modo στυλοειδὴ nominabant.

c

MVSVLVS

Flectēs brachiale prope magnum digitum, Oritur ab interiore nodo brachii obliquè usq; aliquàntisper supra cubitum tendens, radio protensus, inseritur per tendinem ossi postbrachialis ante indicem, licèt primo aspectu videatur inseri ossi brachialis propé magnum digitum.

MVSCVLVS

Desinens in tendines fissos flectens secundum articulum digitorum, preter articulum magni digiti qui non accipit tendinem ab hoc musculo, oritur ab interiore nodo brachii aliquàliter cubitum attingendo, inseriturq; tẽdinibus secundo internodio quatuor digitorum, continetur q; sub ligamento radium, & cubitũ interna in parte constringente.

MVSCVLVS flectens, secundũ Galenum, primũ & tertium articulum quatuor digitorũ, magni autẽ digiti tantũ secundum & tertium internodiũ flectit, Oritur à partibus cubiti iuxta gibberum, & per profundiora mediam radii cubitiq; regionẽ vniuersam cõplexus vtriq; ossi cohęret, ac in tres veluti partes delineatus est, quarũ vna minimum digitũ respicit, altera indicẽ, tertia medios digitos, Cõtinẽtur huius musculi tendines sub ligamento stringente radium, & cubitũ intrinsecus, per mediasq; scissiones tẽdinũ flec-

tentium ſecundum internodium quatuor digitorum ad eorum extremitatem feruntur, & vna cum tendinibus præcedentis, ſub eodem ligamento á principio digitorum, vſq; ad finem protenſi ſunt, per quod ligamentum vult Galenus hunc muſculum flectere primum internodium digitorum quatuor, verum non maior videtur ratio de illo, quam de hoc ipſo, cum ipſius tendines ſub eodem ligamento compræhenſi ſint.

MVSCVLI, *pronam facientes manū, quorum alter oritur ex elatioribus partibus nodi interioris brachii, obliquusq; supra cubitum latus inseritur radio intrinsecus ad medias ipsius vsq; partes extensus. Reliquus vero ex inferiore parte cubiti iuxtà brachiale exortus obliquus inseritur ossi radii, habent terminum carnosum & támen ossa mouent, licèt Galenus Primo de motu musculorum scribat, Musculos mouentes ossa in tendines omnino maiores vel minores terminare. De propositis aūt in secū do de vsu partiū oppositum asserit.*

In hac pictura hi apparēt musculi videlicet.

A. Musculus ex interioribus vnus, qnq; tēdines nō fissos ꝑducēs

B. Musculus supinā manum reddens.

C. Musculus brachiale ad minimum digitum reflectens.

D. Musculus minimū digitū extendens, ac in latus ducens.

E. Musculus digitos tres extendens.

F. Musculus indicē in latus ducens.

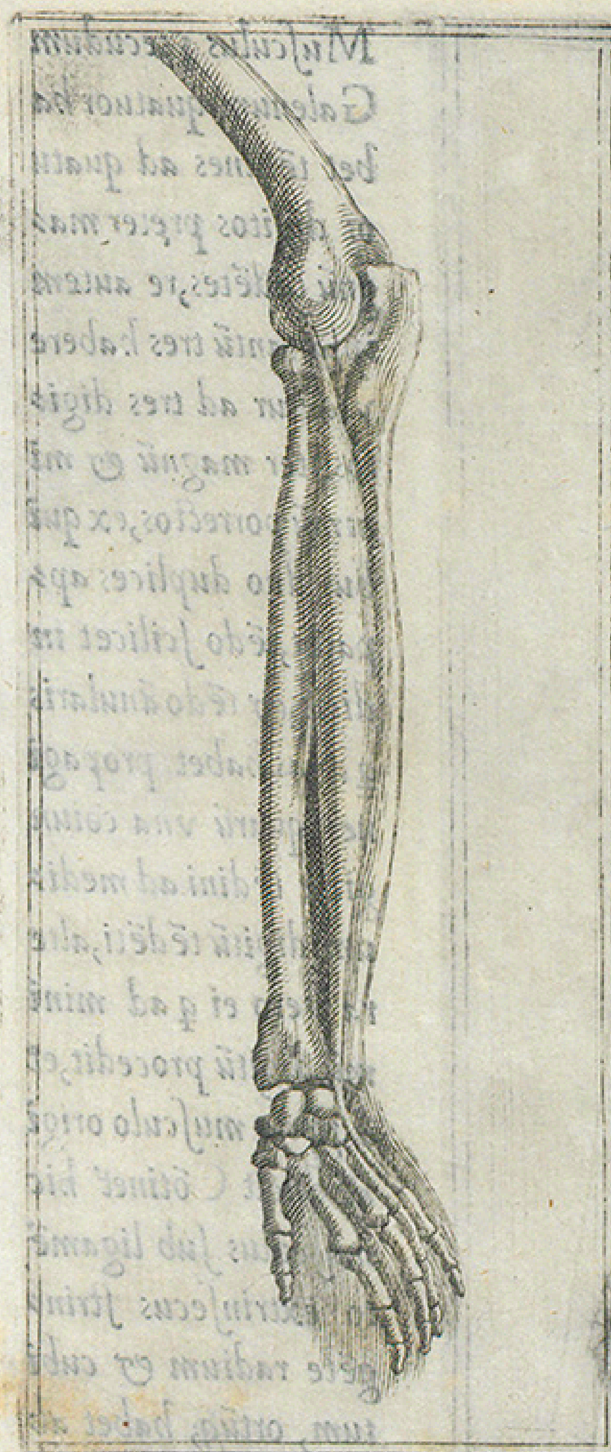
G. Musculus bifidus magnū digitū ab aliis abducendo extēdens.

H. Musculus duplici tendine carpū euertens

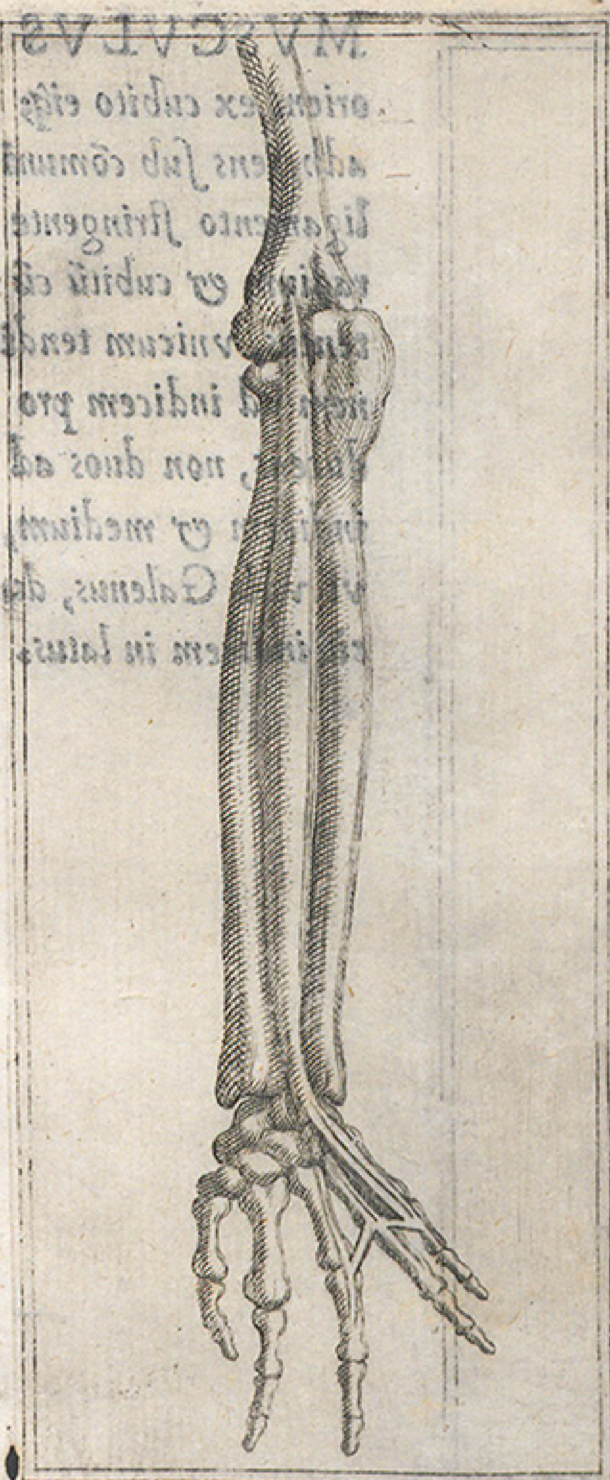
I. Musculus supinam manum faciens.

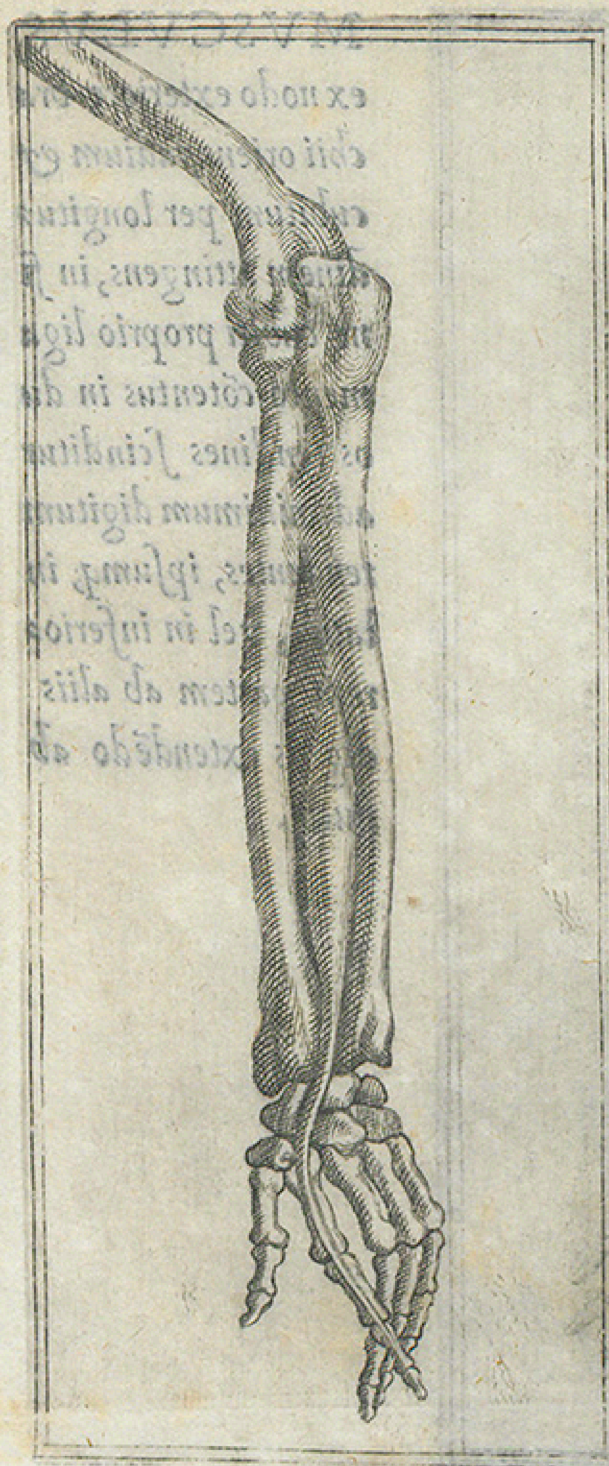
Musculus q̄ secudum Galenum quatuor habet tēdines ad quatuor digitos pręter magnū tē dētes, re autem ipsa tantū tres habere videtur ad tres digitos īter magnū & minimū porrectos, ex quibus duo duplices apparēt, tē do scilicet indicis, & tē do ānularis q̄ duas habet propagines, quarū vna cōiungitur tē dini ad medium digitū tē dēti, altera vero ei q̄ ad minimū digitū procedit, et á ꝓprio musculo originē ducit Cōtinet hic musculus sub ligamēto extrinsecus stringēte radium & cubitum, ortūq; habet ab exteriore nodo brachii et supra radiū ꝓtē dit

MVSCVLVS, oriens á nodo exteriore brachii cubito, radioq́; per longitudinē hærens, & ſub proprio ligamento in fine cubiti aſtrictus, ſuo tendine oſſi poſtbrachialis ante minimū digitum inſertus, brachiale ad minimum digitum extendit.

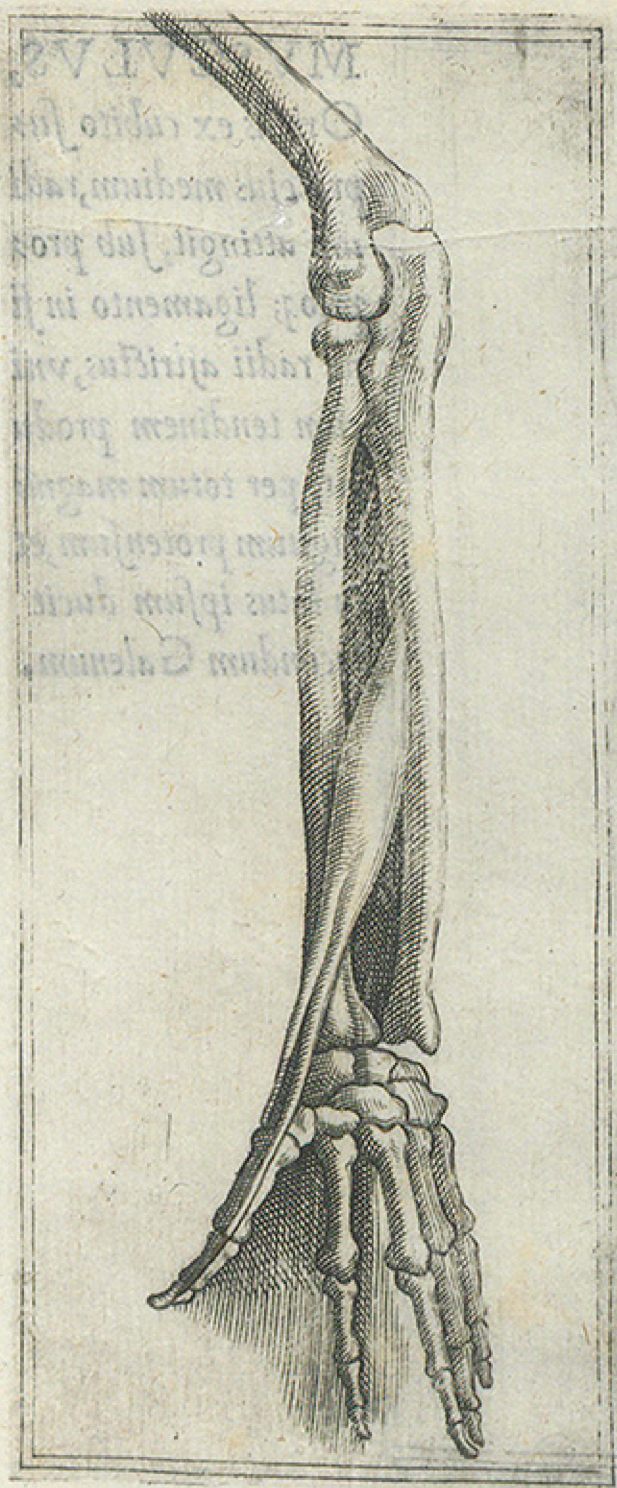
MVSCVLVS ex nodo exteriore brachii oriens, radium & cubitum per longitudinem attingens, in fine cubiti proprio ligamento cõtentus in duos tendines ſcinditur ad minimum digitum tendentes, ipſumq́; in latus, vel in inferiorem partem ab aliis digitis extendẽdo abducit.

MVSCVLVS oriens ex cubito eiq; adherens sub cōmuni ligamento stringente radium & cubitũ cōtentus, vnicum tendĩnem ad indicem producens, non duos ad indicem & medium, vt vult Galenus, ducit indicem in latus.

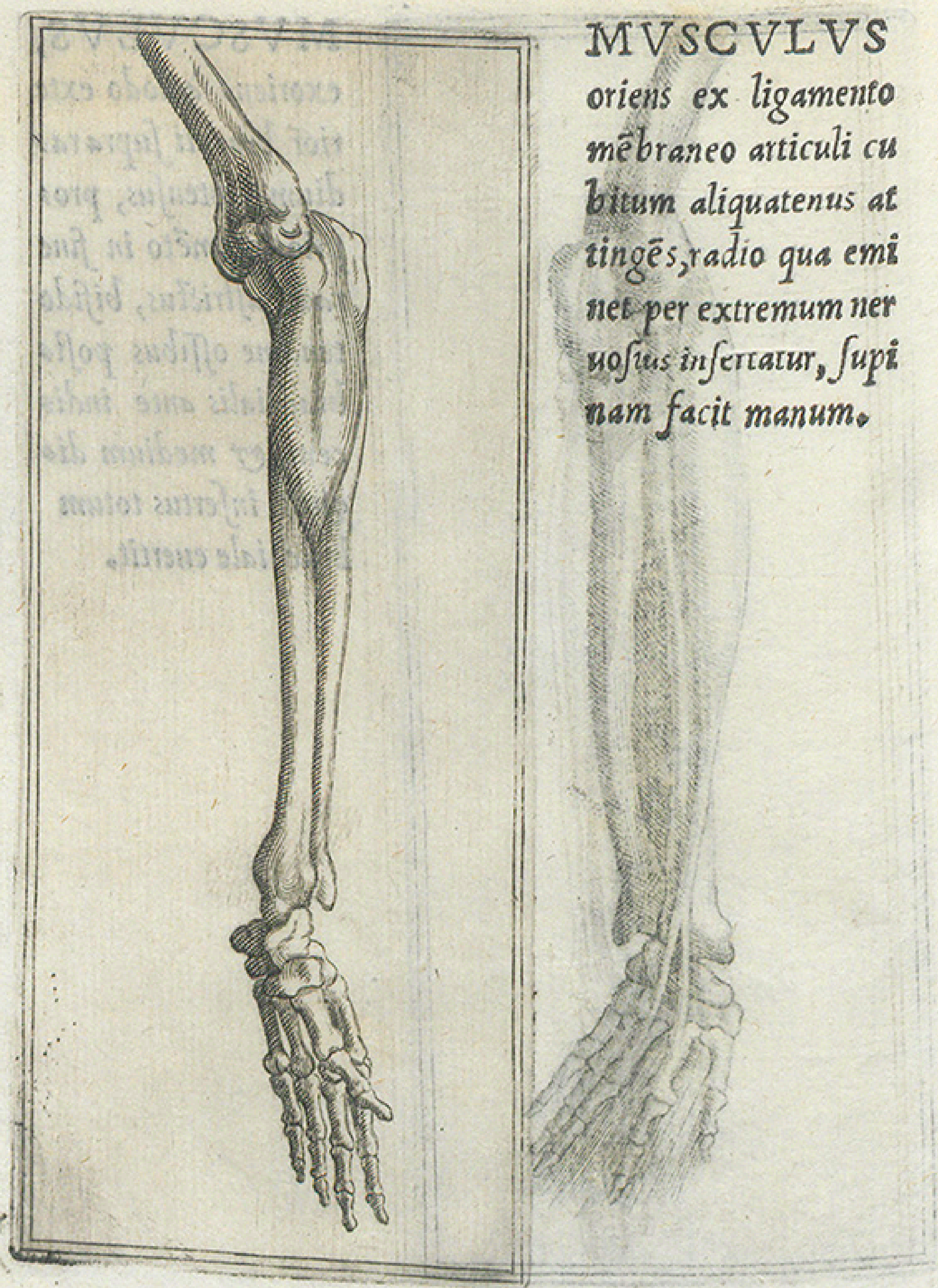
MVSCVLVS, Oriens ex cubito supra eius medium, radium attingit, sub proprioq; ligamento in fine radii astrictus, vnicum tendinem producit, per totum magnũ digitum protensum, et in latus ipsum ducit secundum Galenum.

MVSCVLVS ex membrana diuidẽte interiores musculos ab exterioribus, cubitoq; exortus, radium ascendit, sub proprioq; ligamẽto, in fine radii (vbi insculptus est radius) continetur, duos tendines producit, quorũ vnus inseritur extremitati primi ossis magni digiti nõ ꝓcedens ad vltimam eius aciem, vt voluit Galenus, alter vero inseritur ossi brachialis antè magnum digitũ. Potest hic musculus pro duobus haberi, ait Galenus, per alterũ enim tendinem brachiale ad magnum digitũ extẽdit, ꝑ reliquũ verò abducit magnum digitum ab aliis ipsum aliqualiter extendendo.

MVSCVLVS,
exoriens à nodo exte
rior̃ brachii supra ra-
dium protensus, pro-
prio ligamẽto in fine
radii astrictus, bifido
tendine ossibus post-
brachialis antè indi-
cem, & medium di-
gitos insertus totum
brachiale euertit.

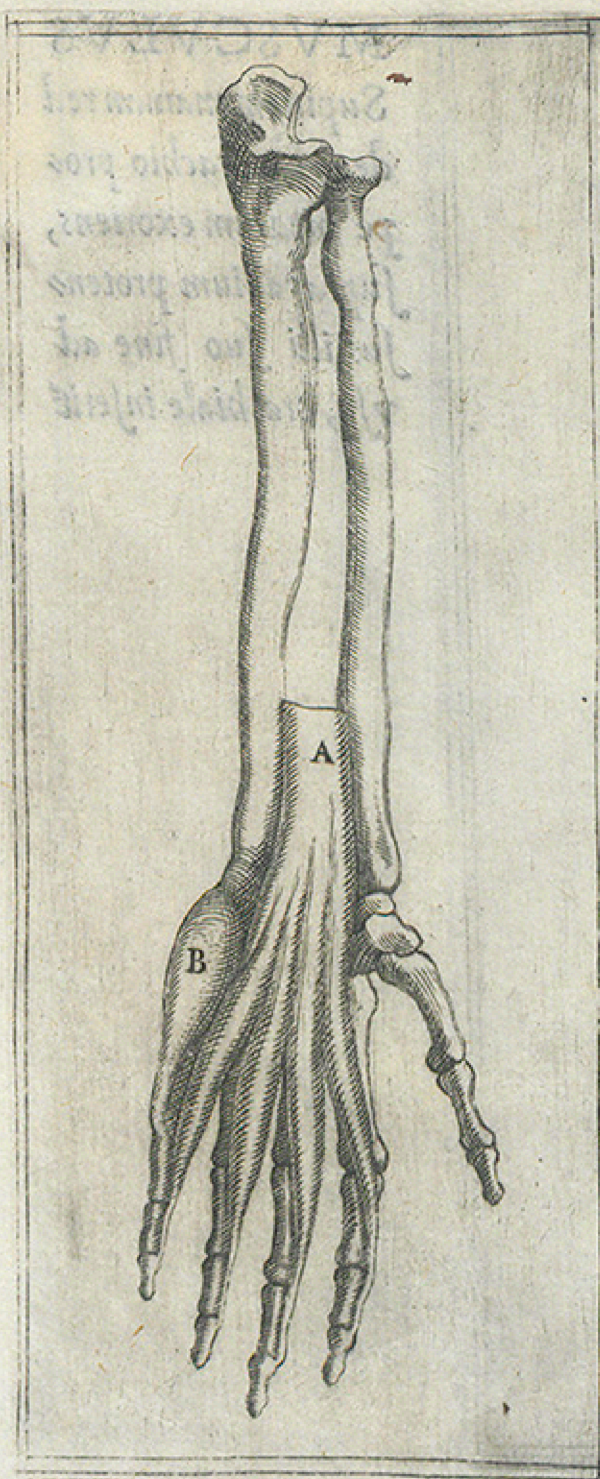

MVSCVLVS oriens ex ligamento mēbraneo articuli cu bitum aliquatenus at tingēs, radio qua emi net per extremum ner uosius insertatur, supi nam facit manum.

MVSCVLVS

Supinam manum red dens ex brachio propé medium exoriens, supra radium protensus illi suo fine ad usq; brachiale inserit.

A. Musculi quatuor exiles orientes ex mẽbranis circundantibus tendines non fissos, digitorũ latera subeunt, in dextra quidẽ (manu existente prona) versus sinistram in sinistra aũt versus dextram, habent mouere digitos in latus, quidẽ sunt in dextra versus sinistram, & qui in sinistra versus dextram.

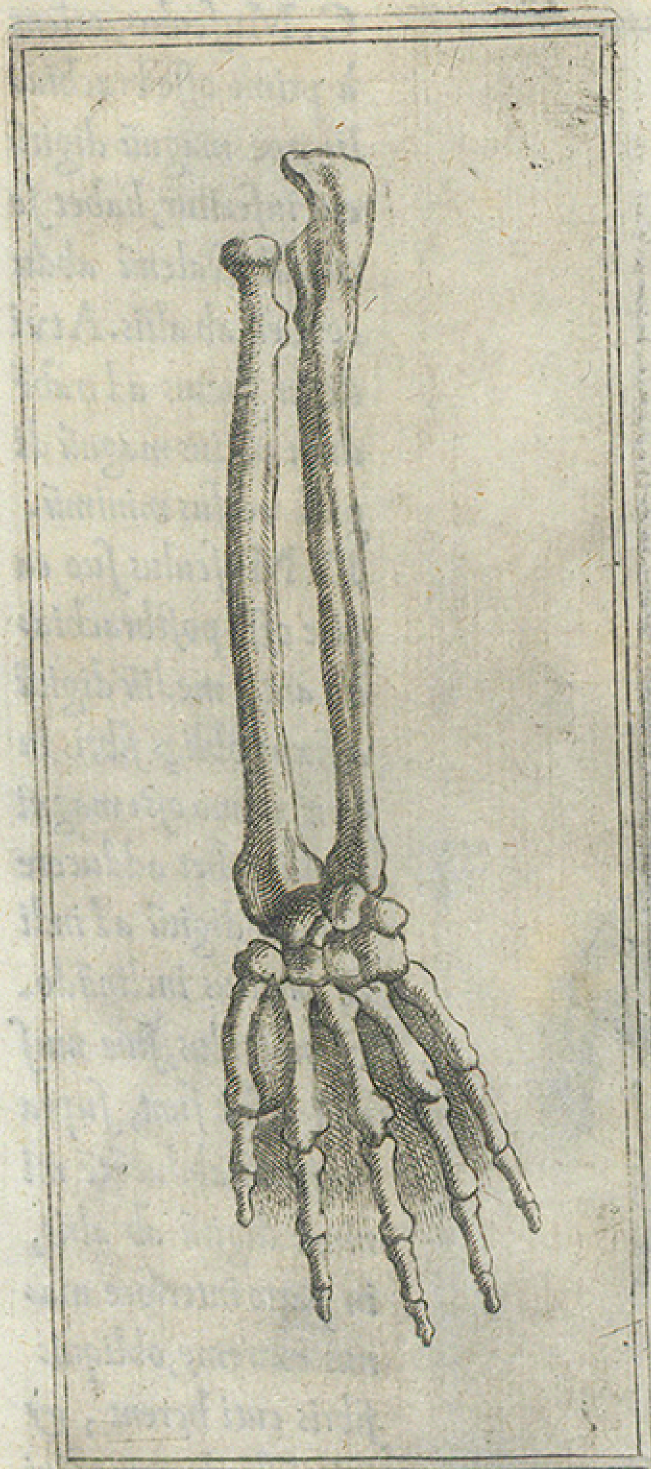
B. Musculus, oriens ex osse cui annectitur tendo musculi brachiale ad minimum digitum flectentis, inseritur minimo digito inferiore in parte, & ipsum ab aliis digitis abducit.

C. Musculus, oriens à primo osse brachialis ppè magnū digitū cui inseritur, habet secundū Galenū abducere eū ab aliis. At videtur factus ad trahēdum potius magnū digitū versus minimū.

D. Musculus suo capite ossi postbrachialis ante mediū digitū affixus, obliqs fibris inserit' primo ossi magni digiti, habet adducere magnū digitū ad indicē interius inclinādo.

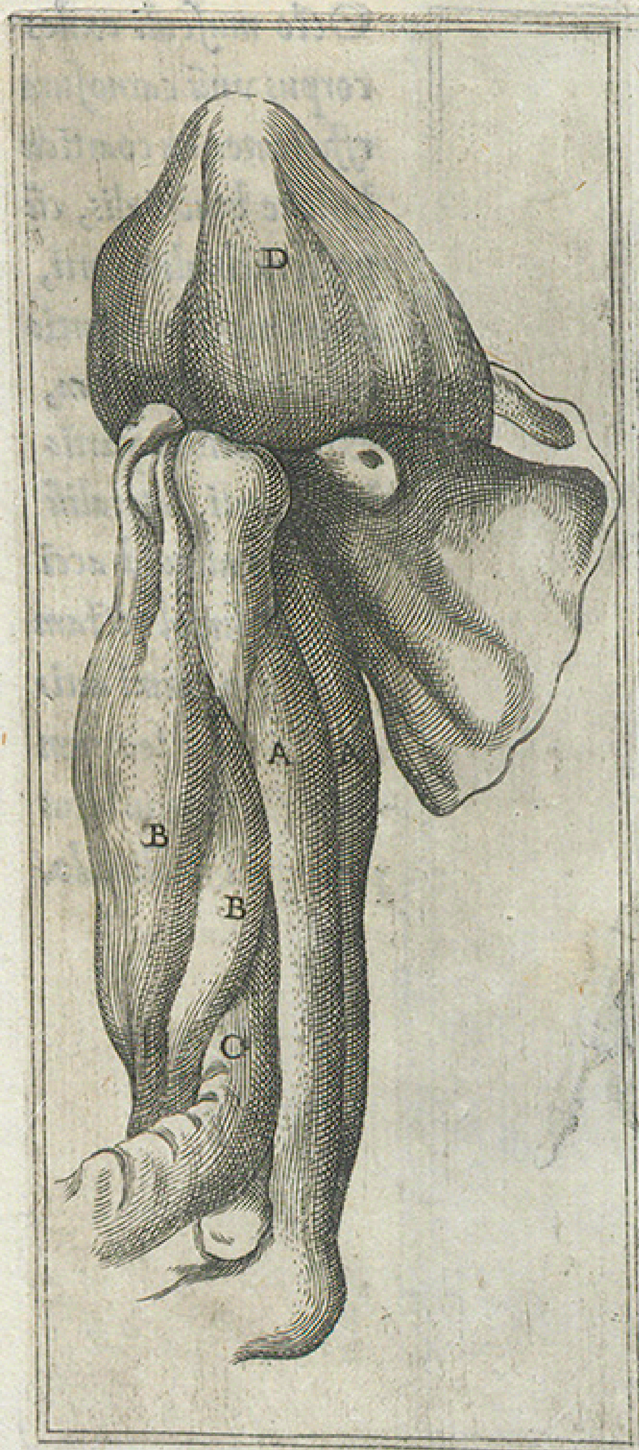
E. musculus, siue musculi q. siti sunt, supra musculū abducētē minimū digitū ab aliis, in parte interiore manus extremę, obliquis fibris cuti hęrent, & suis tēdinibus tendini volę iunguntur, horum musculorū nō meminit Galenus; qui ad tēdinis volę dilationem facti videntur.

MVSCVLVS de quo Galenus non meminit, qui in parte exteriore manus post brachiali ante indicē affixus, obliquis fibris ossi primo magni digiti insertus, eum ad indicem adducit, exterius inclinando, simul autem cum secundo praecedentium rectam adductionem facit.

Octo musculi exiles corpus vnũ carnosum efficientes, ex coarticu latione brachialis, cũ postbrachiali exorti, binatim priori dearti culationi digitorum, ex interioribus parti bus inserti, lateraliũ partium aliquid acci pientes, simul rectam flexionem primi arti culi faciunt, seòrsum verò flectunt, in latus parũ quid inclinãdo.

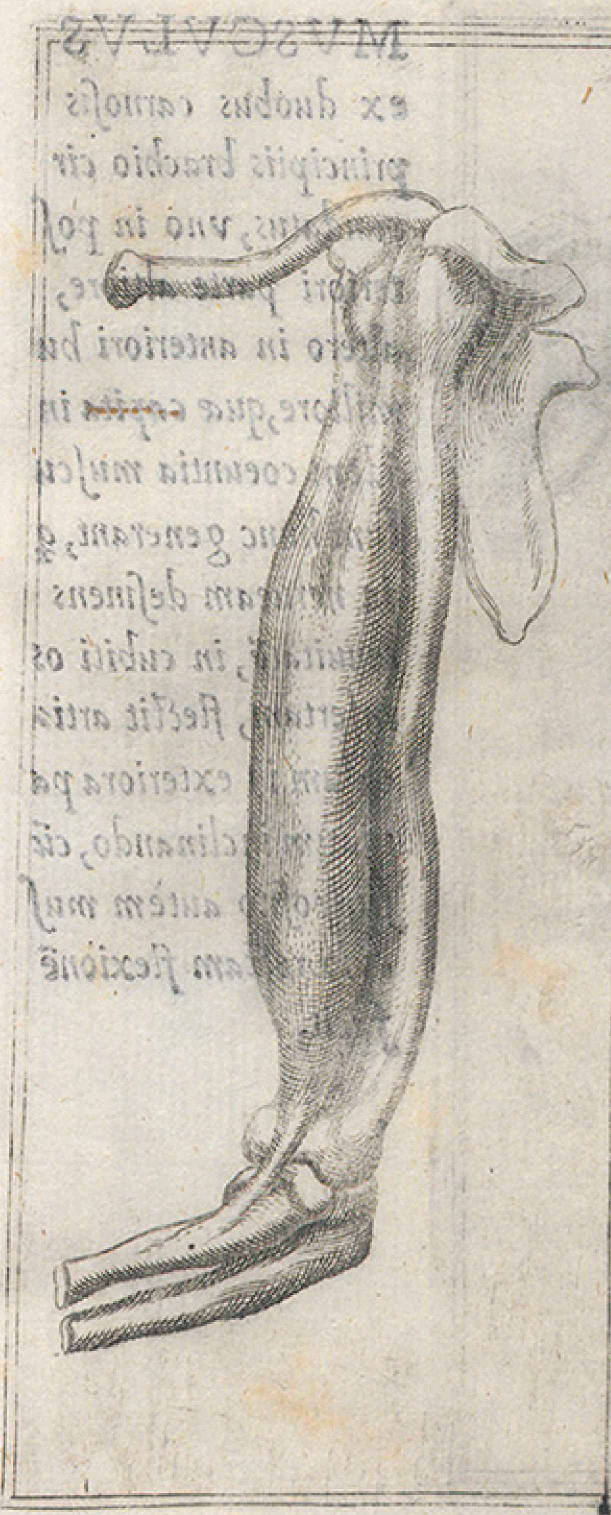
Hac in pictura hi nudantur musculi videlicet.

A. Musculi vlnam extendentes.

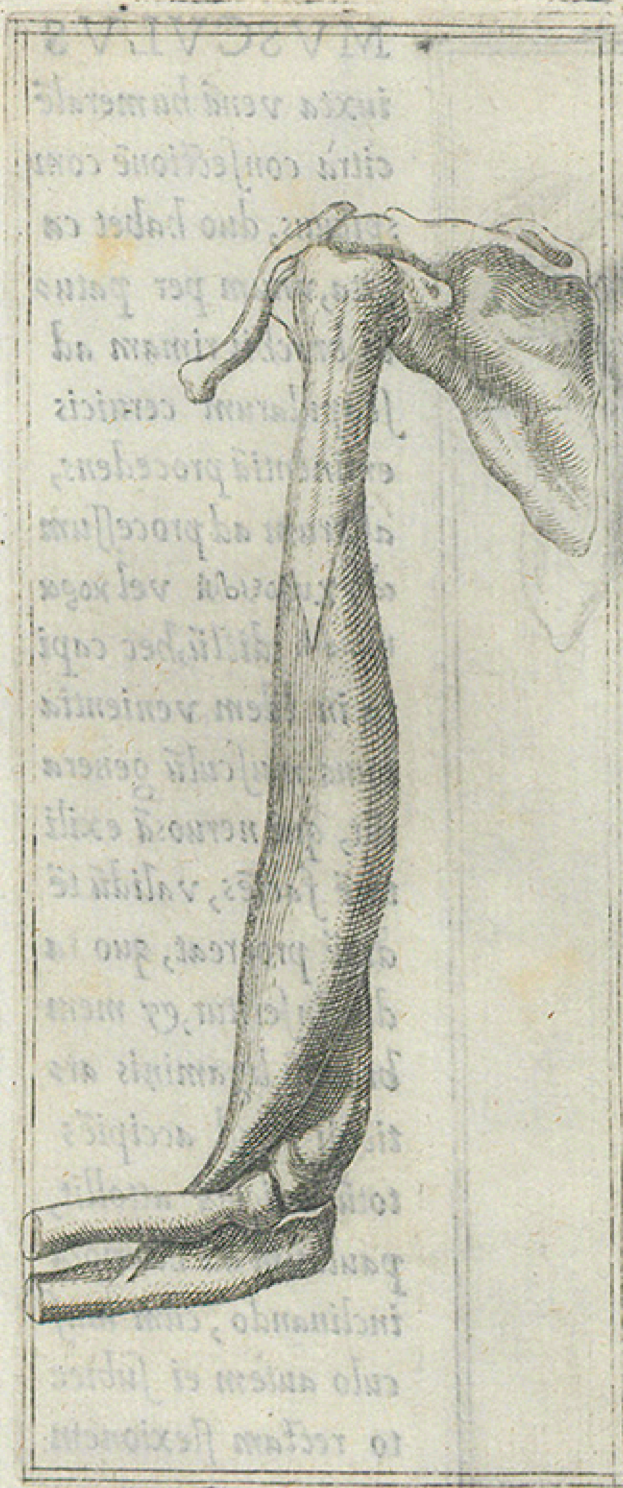
B. Musculi vlnā flectentes.

C. Caput musculi supinā manū reddētis.

D. Musculus ceruicis quem aliqui δελτοειδῆ appellarūt quoniā Δ grecę litteræ figuram imitatur.

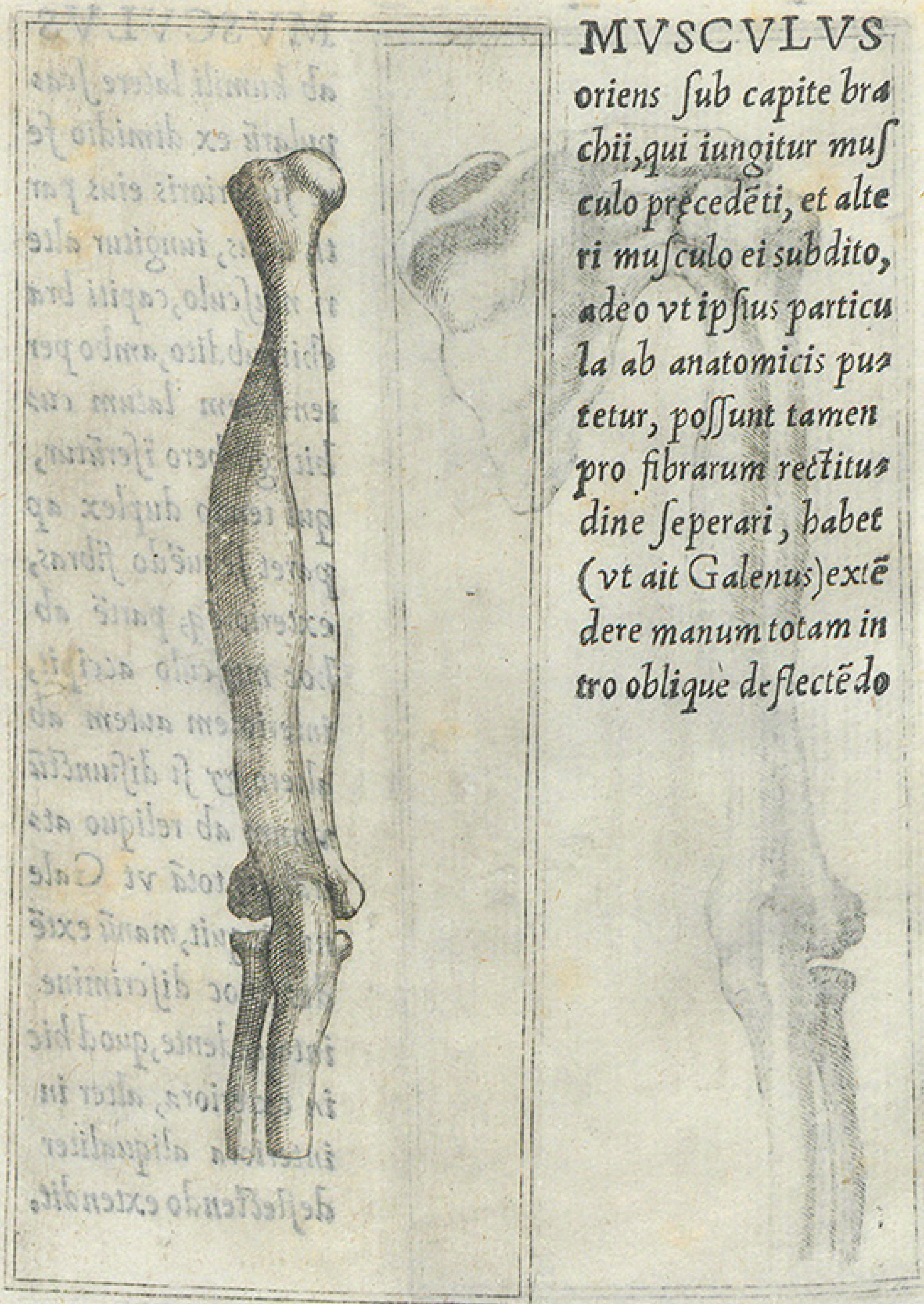
MVSCVLVS
iuxta venā humeralē
citrà consectionē com
spicuus, duo habet ca
pita, vnum per patu-
lā brachii rimam ad
scapularum ceruicis
eminentiā procedens,
alterum ad processum
ἀγκυροειδῆ vel κορα
κοειδῆ dictū, hec capi
ta in idem venientia
hunc musculū genera
rūt, qui neruosā exili
tatē faciēs, validū tē
dinē procreat, quo ra
dio inseritur, & mem
branosi ligaminis ar-
ticuli aliq̃d accipiēs
totū articulū attollit,
paulatim ad interiora
inclinando, cum mus
culo autèm ei subiec
to rectam flexionem
operatur.

MVSCVLVS ex duobus carnosis principiis brachio circundatus, vno in posteriori parte altiore, altero in anteriori humiliore, quæ capita in idem coeuntia musculum hunc generant, q in nerueam desinens tenuitatẽ, in cubiti os insertam, flectit articulum in exteriora paulatim inclinando, cũ supposito autem musculo rectam flexionẽ facit,

MVSCVLVS ab humili latere scapularũ ex dimidio ferè superioris eius partis ortus, iungitur alteri musculo, capiti brachii subdito, ambo per tendinem latum cubiti gibbero īserũtur, qui tendo duplex apparet sequẽdo fibras, exteriorẽq; partẽ ab hoc musculo accipit, interiorem autem ab altero, & si disiunctũ vnum ab reliquo attrahas, totã vt Galenus inquit, manũ extẽdes, hoc discrimine intercedente, quod hic in exteriora, alter in interiora aliqualiter deflectendo extendit.

MVSCVLVS oriens sub capite brachii, qui iungitur musculo prçcedēti, et alteri musculo ei subdito, adeo vt ipsius particula ab anatomicis putetur, possunt tamen pro fibrarum rectitudine seperari, habet (vt ait Galenus) extēdere manum totam intro obliquè deflectēdo

MVSCVLVS qui pars præcedentis ab Anatomicis puta tur, perpetuò carno-sus, posterioribus par tibus gibberi inserit, rectam articuli exten sionem facit.

LIBRI PRIMI FINIS.

YALE
MEDICAL
HISTORICAL
LIBRARY

217.

YALE
MEDICAL LIBRARY

HISTORICAL
LIBRARY

Accession no.
HC

Author
Canano, G.B.
Musculorum humani
corporis ... Ferrara,
Call no. 1541?

16th Cent

